Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U003429

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 13-08-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ від 22.09.2025 № 1990/ст

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ходанович Ельвіра Миколаївна

2. Elvira Khodanovych

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Психологія

Дата захисту: 28-08-2025

Спеціальність за освітою: Психологія

Місце роботи здобувача: Державне некомерційне підприємство "Державний університет "Київський авіаційний інститут"

Код за ЄДРПОУ: 45853942

Місцезнаходження: просп. Гузара Любомира, 1, Київ, 03058, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 10115

Повне найменування юридичної особи: Державне некомерційне підприємство "Державний університет "Київський авіаційний інститут"

Код за ЄДРПОУ: 45853942

Місцезнаходження: просп. Гузара Любомира, 1, Київ, 03058, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державне некомерційне підприємство "Державний університет "Київський авіаційний інститут"

Код за ЄДРПОУ: 45853942

Місцезнаходження: просп. Гузара Любомира, 1, Київ, 03058, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 15.31.31, 87.24.27

Тема дисертації:

1. Особливості психокорекційної роботи з адаптації дітей із розладами аутистичного спектра в закладах дошкільної освіти

2. Peculiarities of Psychocorrectional Work on the Adaptation of Children with Autism Spectrum Disorders in Preschool Educational Institutions

Реферат/анотація:

1. Дисертаційне дослідження спрямоване на вирішення нагального питання, як проблема адаптації дітей з розладами аутистичного спектра до умов навчання в закладах дошкільної освіти разом з дітьми без розладів та розроблення психокорекційної програми, що підвищує їх адаптацію та формує інклюзивне середовище. Мета дослідження – теоретично проаналізувати та емпірично вивчити психологічні особливості адаптації дітей із розладами аутистичного спектра, розробити та апробувати корекційно-розвиткову програму покращення соціально-психологічної адаптації дітей з РАС в закладах дошкільної освіти, проаналізувати її ефективність. Наукова новизна одержаних результатів дисертаційної роботи полягає в тому, що уперше: сформульоване авторське визначення поняття соціально-психологічної адаптації дітей з розладами

аутистичного спектра в умовах дошкільної освіти; підібрано психодіагностичний інструментарій з вивчення особливостей соціально-психологічної адаптації дітей з розладами аутистичного спектра в умовах закладів дошкільної освіти та обґрунтовано специфічні завдання роботи психолога з дітьми із РАС; розглянуто психокорекційні методи, такі як поведінковий, інтеріоризаційний, посередницький, сенсорної інтеграції, соціально-комунікаційний та нейропсихологічний підходи. Визначено роль психолога у дошкільних закладах: діагностика, корекція емоційної регуляції та поведінкові втручання; розроблено та впроваджено експериментальну модель оцінки соціально-психологічної адаптації дітей із РАС, що включає когнітивні, соціальні та психологічні показники. Емпіричне дослідження проводилося в кілька етапів, охоплюючи діагностику, аналіз поведінки та організацію психокорекційної роботи; встановлено, що більшість дітей із РАС демонструють середній рівень соціальної адаптації, а їхні можливості розвитку можна суттєво покращити через цілеспрямовані втручання. Оптимізаційна програма включала не лише дітей із аутизмом, а й нейротипових дітей, що допомогло покращити їхню взаємодію; запропоновано корекційно-розвиткову програму, яка довела свою ефективність, а також сформульовано рекомендації для психологів і батьків; виділено ключові аспекти створення сприятливого освітнього середовища: когнітивний розвиток, комунікація, колективна взаємодія та підтримка індивідуальних здібностей дітей із РАС; удосконалено: підходи до соціально-психологічної адаптації дітей з аутизмом у дитячих садках, враховуючи їхні особливості та створюючи сприятливе середовище.

2. The dissertation research is aimed at solving a pressing issue, such as the problem of adapting children with autism spectrum disorders to the conditions of education in preschool educational institutions together with neurotypical peers and developing a psychocorrectional program that facilitates their adaptation and forms an inclusive environment. The purpose of the study is to theoretically analyze and empirically study the psychological characteristics of the adaptation of children with autism spectrum disorders, to develop and implement a correctional and developmental program to improve the socio-psychological adaptation of children with ASD in preschool educational institutions, and to analyze its effectiveness. The scientific novelty of the dissertation lies in the following key contributions: for the first time: the author has formulated a definition of the concept of socio-psychological adaptation of children with autism spectrum disorders (ASD) in the context of preschool education; a set of psychodiagnostic tools was selected to examine the features of socio-psychological adaptation of children with ASD in preschool institutions and the specific tasks of a psychologist's work with children with ASD were substantiated; a range of psychocorrectional approaches was analyzed, including behavioral therapy, internalization methods, mediation, sensory integration, social-communicative techniques, and neuropsychological strategies. The role of a psychologist in preschool institutions was clarified, with emphasis on diagnostic functions, emotional regulation correction, and behavioral interventions. An experimental model for assessing the socio-psychological adaptation of children with ASD, which includes cognitive, social and psychological indicators, was developed and implemented. The empirical study was conducted in several stages, covering diagnostics, behavioral analysis, and the organization of psychocorrectional work. It was found that the majority of children with ASD demonstrate a moderate level of social adaptation, which can be significantly improved through targeted interventions. The optimization program involved not only children with ASD, but also neurotypical children, contributing to improved peer interaction and inclusivity. A correctional and developmental program was proposed, which proved its effectiveness, and recommendations were formulated for psychologists and parents. Key aspects of creating a favorable educational environment were highlighted: cognitive development, communication, collective interaction, and support for the individual abilities of children with ASD. Theoretical and practical approaches to the socio-psychological adaptation of children with ASD in preschool settings were improved, with attention to individual characteristics and the creation of an inclusive environment. The practical significance lies in the possibility of using the results of the study in the work of inclusive education specialists, practical psychologists, speech therapists, special education teachers, educators, and teacher assistants. The presented system of exercises, strategies, and psychological and pedagogical tools can be directly implemented in the educational process of preschool institutions. The program is aimed at developing self-regulation, communication, and adaptive skills in children with ASD to new conditions, hereby significantly

increasing their chances for successful socialization in inclusive settings.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Левицька А.І., Ходанович Е.М. Аутизм у дошкільному віці: психологічні та педагогічні аспекти адаптації та розвитку. Наукові перспективи. 2023. № 11(41). С. 1273-1281.
- 2. Левицька А.І., Ходанович Е.М. Соціально-психологічна адаптація дітей з аутизмом у дошкільних умовах: виклики і стратегії підтримки. Інноваційна педагогіка. 2023. №65, Т. 2. С. 95-98.
- 3. Ходанович Е.М. Посередництво однолітків як перспективний засіб соціально-психологічної адаптації дітей з аутизмом. Науковий часопис. 2024. № 46. С. 154-160
- 4. Ходанович Е.М. Показники соціально-психологічної адаптації дітей з РАС в закладах дошкільної освіти. Перспективи та інновації. 2024. № 10 (44). С. 1084-1097.
- 5. Ходанович Е.М. Особливості роботи з батьками дітей з розладами аутистичного спектра для покращення їх адаптації до освітнього середовища закладів дошкільної освіти. Перспективи та інновації. 2025. № 2 (48). С. 1751-1763.
- 6. Яковицька Л.С., Ходанович Е.М. Особливості комунікативних процесів молодших школярів з розладами аутистичного спектра. Формування компетентностей обдарованої особистості в системі позашкільної та вищої освіти: тези доп. ІІ Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, жовтень 2022 р.). К., 2022. С. 451–457.
- 7. Левицька А.І., Ходанович Е.М. Застосування технологій у навчанні та адаптації дітей з аутизмом у закладах дошкільної освіти. Modern approaches to problem solving in science and technology: proceedings of the II International Scientific and Practical Conference (Warsaw, Poland, November 2023). Warsaw, 2023. P. 370–372.
- 8. Ходанович Е.М. Соціально-психологічна адаптація дітей з розладами аутистичного спектра в закладах дошкільної освіти. Політ. Сучасні проблеми науки за напрямом «Гуманітарні науки»: тези доп. XXIII Міжнар. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти і молодих учених. Т. 1 (м. Київ, квітень 2023 р.). К., 2023. С. 143–144.
- 9. Ходанович Е.М. Особливості мовленнєвого розвитку у дітей з розладами аутистичного спектра. Індивідуальність у психологічних вимірах спільнот та професій: тези доп. IV Міжнар. конф. (м. Київ, квітень 2023 р.). К., 2023. С. 136–140.
- 10. Ходанович Е.М. Психолого-педагогічна класифікація поведінкових особливостей дітей із розладами аутистичного спектра. Політ. Сучасні проблеми науки за напрямом «Гуманітарні науки»: тези доп. XXIV Міжнар. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти і молодих учених (м. Київ, квітень 2024 р.). К., 2024. С. 147–148.
- 11. Ходанович Е. Особливості надання психологічної допомоги в соціалізації особам з розладами аутистичного спектру (РАС) в умовах війни. Авіаційна та екстремальна психологія у контексті технологічних досягнень: тези доп. XXIV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, квітень 2024 р.). К., 2024. С. 279–284.
- 12. Ходанович Е., Носова К. Етапи соціально-психологічної реабілітації дітей вимушених переселенців з розладами аутистичного спектру в умовах військового стану. Авіаційна та екстремальна психологія у контексті технологічних досягнень: тези доп. XXIV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, квітень 2024 р.).

К., 2024. С. 285–288.

- 13. Ходанович Е.М. Психологічна підтримка батьків дітей із РАС для покращення їх адаптації до освітнього середовища закладів дошкільної освіти. Політ. Сучасні проблеми науки «Гуманітарні науки»: тези доп. XXV Міжнар. наук.-прак. конф. здобувачів вищої освіти і молодих учених (м. Київ, квітень 2025 р.). К., 2025. Т. 1. С. 678–679.
- 14. Ходанович Е. Соціально-психологічні умови середовища закладу дошкільної освіти для адаптації дітей з РАС. Індивідуальність у психологічних вимірах спільнот та професій: тези доп. V Міжнар. конф. (м. Київ, квітень 2025 р.). К., 2025. С. 44–49.
- 15. Ходанович Е., Кравчук А. Особливості стилів мислення студентів різних спеціальностей. Індивідуальність у психологічних вимірах спільнот та професій: тези доп. V Міжнар. конф. (м. Київ, квітень 2025 р.). К., 2025. С. 50–53.
- 16. Ходанович Е., Скопець П. Основні напрями роботи психолога з дітьми з розладами аутистичного спектру у ЗДО. Індивідуальність у психологічних вимірах спільнот та професій: тези доп. V Міжнар. конф. (м. Київ, квітень 2025 р.). К., 2025. С. 53–58.

Наукова (науково-технічна) продукція: методичні документи

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: №23-2022/12.01.11

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Яковицька Лада Савеліївна

2. Lada S. Yakovytska

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6858-7704

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?user=yI0l7rUAAAAJ&hl=uk; https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216356033

Повне найменування юридичної особи: Державне некомерційне підприємство "Державний університет "Київський авіаційний інститут"

Код за ЄДРПОУ: 45853942

Місцезнаходження: просп. Гузара Любомира, 1, Київ, 03058, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Горбенко Світлана Леонідівна

2. Svitlana Gorbenko

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1276-7105

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08751177

Місцезнаходження: пл. Солом'янська, 1, Київ, 03035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бабяк Ольга Олексіївна

2. Olha O. Babiak

Кваліфікація: к.психол.н., с.н.с., 19.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6337-1202

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 21560861

Місцезнаходження: вул. М. Берлинського, буд. 9, Київ, 04060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Руденко Лілія Миколаївна

2. Liliia Rudenko

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8332-8188

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?user=Xuf3CxwAAAAJ&hl=ru

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Вашека Тетяна Володимирівна

2. Tetiana V. Vasheka

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5434-1677

Додаткова інформація: https://scholar.google.com/citations?user=WEisQ7YAAAAJ&hl=uk&oi=sra

Повне найменування юридичної особи: Державне некомерційне підприємство "Державний університет "Київський авіаційний інститут"

Код за ЄДРПОУ: 45853942

Місцезнаходження: просп. Гузара Любомира, 1, Київ, 03058, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Помиткіна Любов Віталіївна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Помиткіна Любов Віталіївна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Довженко Олена Андріївна
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна